

ಜೀನು ಕೃಷಿ

ಜೇನು ಕೃಷಿ

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜೇನು ಮೇಣಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಪುರಾಣ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದು, ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಬಹು ಉಪಯೋಗಿ ಜೀವಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳು ಸಿಹಿಯಾದ, ಪೌಷ್ಟಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ಔಷಧೀಯ ಗುಣವುಳ್ಳ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಾಗಸ್ವರ್ಷ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ

ಜೇನುಗೂಡುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಸುಮಾರು 400 ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಟೊಳ್ಳಾದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1919ರ ನಂತರ ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆಂದೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಮರದ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. 1925ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕೊಡಗು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ (ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ) ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 1919ರಿಂದ ಜೇನು ತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರ ಹಾಗೂ 1962ರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಐ. ಎಸ್. ಐ. ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ವೈನಿಕ ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು. ಇವುಗಳನ್ನೇ ನ್ಯೂಟನ್ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜೇನು ನೋಣಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಜೇನು ನೋಣಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾರತದ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿದೇಶದಿಂದ ತರಲಾಗಿದೆ.

1. ಕಲ್ಲು ಜೇನು, ಹೆಚ್ಚೇನು, ಮರಜೇನು
2. ಭಾರತೀಯ ಜೇನು, ತುಡುವೆ ಜೇನು, ಪೊಟರ ಜೇನು
3. ಕಿರುಜೇನು, ಕೋಲು ಜೇನು, ಚಿಟ್ಟಜೇನು
4. ಯುರೋಪಿಯನ್ / ಇಟಾಲಿಯನ್ ಜೇನು
5. ನಸುರು ಜೇನು, ರಾಳ ಜೇನು

ಜೇನು ಎರಿಯ ರಚನೆ

ಜೇನು ಎರಿಯು ಮೇಣದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಷಡ್ಭುಜಾಕೃತಿಯ ಕಣಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಣವು ಎಳೆಯ ಜೇನು ನೋಣಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಣ ಗ್ರಂಥಿಗಳಿಂದ

ಸ್ರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಿಗಳಿಂದ ಸ್ರವಿಸಿದ ಮೇಣವನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರ ನೋಣಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಎರಿ ನಿರ್ವಾಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮೇಣವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ 1-2 ವಾರ ಪ್ರಾಯದ ನೋಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಕಣದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಾಗ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ, ಮರಿಹುಳ ಹಾಗೂ ಕೋಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ರಾಣಿ ಬೆಳೆಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಂಡಾದ ರಾಣಿ ಕಣಗಳು ಎರಿಯ ತುದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಜೇನು ನೋಣಗಳ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಸಿಸಿರಬೇಕು. ಎರಡನೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಉಪಕರಣಗಳು, ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಜೇನು ಕೃಷಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಜೇನು ಸಾಕಣೆದಾರರ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಜೇನು ಸಾಕಣೆದಾರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಜೇನು ಆಹಾರ

ಸಸ್ಯಗಳ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮಕರಂದ ಮತ್ತು ಪರಾಗ, ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಒಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಹೂಬಿಡುವ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೊಗೆ ಮತ್ತಿತರ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರು ಸಿಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗಬೇಕು. ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿರುವ ಐ. ಎಸ್. ಐ. ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಜೇನು ಧಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ಪು ನಂತರ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನಂತರ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಡಬ್ಬೇಕು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಟ್ಪು ನಂತರ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು. ನೋಣಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೊಗೆತಿದಿಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಈಗ

ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಜೇನು ನೋಣ ಚುಚ್ಚಿದರೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಬಾರದು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ನೋಣಗಳು ಚುಚ್ಚುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ಯಾವುದಾದರೂ ಎಲೆ ರಸವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಜೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ರಾಣಿ ಜೇನಿನ ಕಣಗಳನ್ನು (ಅದು ಕೋಶಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ) ಕತ್ತರಿಸಿ ತಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಇಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರಾಣಿ ಇರುವ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಜೇನು ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಜೇನು ತುಂಬಿರುವ ಕಣಗಳು (ಶೇ. 70 ಭಾಗ) ಮುಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಆಜೇನು ತುಪ್ಪ ಪಕ್ವವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೈಯಂತ್ರದಿಂದ ಜೇನು ತುಪ್ಪ ತೆಗೆಯಬೇಕು.

ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಕೊಡುವ ರೀತಿ

ಆಹಾರದ ಅಭಾವವಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ದಾಸ್ತಾನು ಇಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಒಂದು ಅಳತೆ ಸಕ್ಕರೆ ಒಂದು ಅಳತೆ ನೀರು ಬೆರೆಸಿ ಕಾಯಿಸಿ ಆರಿಸಿದ ನಂತರ ಪಾಕವನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಈ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಳದಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಜೇನುನೋಣಗಳು ಕಡ್ಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಒಂದು 200 ಮಿ. ಲೋ. ಬಾಟಲಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಇದರ ಮುಚ್ಚಳಕ್ಕೆ 8-10 ಸಣ್ಣ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಚ್ಚಳ ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಜೇನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೊರಲಾಗಿಟ್ಟರೆ, ನೋಣಗಳು ಮುಚ್ಚಳದ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕ ಪೂರೈಕೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರಕ್ಕೆ ರಾಣಿಗೇಟು ಅಳವಡಿಸಿರಬೇಕು.

ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಉಪಕರಣಗಳು

ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ

ಇದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯ ಜೇನು ಸಾಕಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಐ. ಎಸ್. ಐ. ಮಾದರಿ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಳ ಮಣೆ, ಸಂಸಾರ ಕೋಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಜೇನು ಕೋಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಹೊರಮುಚ್ಚಳ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿವೆ.

ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ಜೇನು ಶೇಖರಣೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಣದ ಹಾಳೆ

ಇದು ಜೇನು ಮೇಣದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ ಹಾಳೆ. ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಸಮಾನಾಂತರ ಎರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ತಳಪಾಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಂಟಿಸಲಾಗುವುದು.

ಜೇನು ತುಪ್ಪದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ, ಕೃತಕವಲ್ಲದ, ಸಿಹಿಯಾದ ದ್ರವರೂದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಕರಂದವನ್ನು ಜೇನು ತುಪ್ಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಚನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕೆಲವು ಕಿಣ್ವಗಳು ಸೇರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಎ. ಬಿ, ಬಿ2, ಬಿ3, ಬಿ6, ಸಿ. ಮತ್ತು ಕೆ ವಿಟಮಿನ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ತುಪ್ಪದ ಬಣ್ಣ, ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ರುಚಿ ಜೇನು ನೋಣವು ಯಾವ ಹೂವಿನಿಂದ ಮಕರಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸುಮಾರು 80 ವಸ್ತುಗಳು ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಕ್ಕರೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಮುದುಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಜೇನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ, ಸೋಡಿಯಂ, ಪೊಟ್ಯಾಷಿಯಂ, ಮ್ಯಾಗ್ನೀಸಿಯಂ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಕ್ಲೋರಿನ್, ಗಂಧಕ, ರಂಜಕ ಹಾಗೂ ಅಯೋಡಿನ್ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಲವಣಾಂಶಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಯುನಾನಿ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಅಪ್ಪಟ ಜೇನುತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ಜೇನು ತೇಖರಣೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಣದ ಹಾಳೆ

ಇದು ಜೇನು ಮೇಣದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ ಹಾಳೆ. ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಸಮಾನಾಂತರ ಎರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ತಳಪಾಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಂಟಿಸಲಾಗುವುದು.

ಜೇನು ತುಪ್ಪದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ, ಕೃತಕವಲ್ಲದ, ಸಿಹಿಯಾದ ದ್ರವರೂದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಕರಂದವನ್ನು ಜೇನು ತುಪ್ಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಚನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕೆಲವು ಕಿಣ್ವಗಳು ಸೇರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಎ. ಬಿ, ಬಿ2, ಬಿ3, ಬಿ6, ಸಿ. ಮತ್ತು ಕೆ ವಿಟಮಿನ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ತುಪ್ಪದ ಬಣ್ಣ, ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ರುಚಿ ಜೇನು ನೋಣವು ಯಾವ ಹೂವಿನಿಂದ ಮಕರಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸುಮಾರು 80 ವಸ್ತುಗಳು ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಕ್ಕರೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಮುದುಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಜೇನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ, ಸೋಡಿಯಂ, ಪೊಟ್ಯಾಷಿಯಂ, ಮ್ಯಾಗ್ನೀಸಿಯಂ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಕ್ಲೋರಿನ್, ಗಂಧಕ, ರಂಜಕ ಹಾಗೂ ಅಯೋಡಿನ್ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಲವಣಾಂಶಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಯುನಾನಿ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಅಪ್ಪಟ ಜೇನುತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು.